

parcela č. 3536 tamtéž s bližším označením »po její severní části«. Názor odvolacího soudu, že označení to není rozhodující, ježto žalovaný ví, o kterou část parcely č. 3536 jde, dav v místech, kde žalobci jezdili, vykonati příkop, jest mylný, neboť pouhá vědomost žalovaného v té příčině nestačí, nýbrž předmět žalobní v žalobě a v žalobní prosbě vyznačený musí býti pro každého poznatelný a musí odpovídati skutečnému stavu. Podle potvrzení úřadu desk zemských a knih pozemkových v P. ze dne 24. září 1934 není ve vložce č. 395 desk zemských do té doby vyznačeno rozdělení parcely č. kat. 3536 v Ch. Ze spisu nejde nijak najevo, zdali označení parcely č. 3536 »po její severní části« odpovídá skutečně parcele č. 3536/1, přes niž byla sporná služebnost v přidělové listině zřízena. V té příčině zůstalo řízení kusé. V přidělové listině, jejíž ověřený opis byl předložen, jest uvedeno, že se služebnost, o niž jde, zřizuje podle plánu. Jest tedy situační plán součástí přidělové listiny, nebyl však nižšími soudy k spisům opatřen, ač opatřen býti měl. Také se v žalobě poukazuje výslovně na situační plán de dato v R. 8. srpna 1925, č. j. 71/25 B. Prvý soud se však, vycházející z nesprávného právního stanoviska, touto otázkou vůbec nezabýval a odvolací soud vadu tu nenapravit. Ježto vada ta zasahuje již řízení v první stolici, bylo nutno zrušiti rozsudky obou nižších stolic a vrátiti věc prvému soudu, jehož úkolem bude řádně a spolehlivě za pomoci situačního plánu a po případě i místního ohledání nebo jiným vhodným způsobem vyšetřiti, zda služebný pozemek tak, jak jest v žalobě označen, odpovídá skutečně parcele č. 3536/1 v Ch., či zda potřebí v té příčině jiné úpravy prosby žalobní, zejména kdyby mezitím bylo rozdělení pozemku p. č. 3536 ve veřejných knihách již vyznačeno, v kterémžto případě by stačilo označiti služebný pozemek v žalobní prosbě číslem 3536/1. Žalovaný v první stolici tvrdil, že neobdržel žádného výměru o zřízení sporné služebnosti. Odvolací soud uvedl, že to je bezvýznamné, poněvadž žalovaný podle protokolu o roku ze dne 11. září 1934 doznal, že přidělovou listinu, na které se služebnost zakládá, podepsal. V té příčině však jde o patrnou chybu v psaní uvedeného protokolu a okolnost tu tvrdila ve skutečnosti strana žalující a nikoli žalovaný, jak jde najevo i z rozsudku prvního soudu. První soud se námitkou tou vůbec nezabýval a bude proto jeho úkolem, aby dotazem u ministerstva zemědělství po případě i jiným vhodným prostředkem zjistil, zdali přidělová listina, na které se sporná služebnost zakládá, nebo jiný výměr o zřízení služebnosti té byly žalovanému doručeny, nebo zdali byl žalovaný jiným způsobem o zřízení sporné služebnosti uvědoměn, a aby pak výsledky tohoto zjištění s hlediska právního posoudil.

Čís. 16010.

Odpovědnost za škody z provozu automobilů (zák. č. 162/1908 ř. z.).

Příčinnou souvislost zanedbání (předepsané nebo přirozené) opatřnosti se škodou jest řešiti při dělení náhrady podle posledního odstavce § 2 autom. zák. na podkladě k o n k r e t n í c h okolností případu.

Slova v § 12, odst. 3, vládn. nař. č. 107/1932 Sb. z. a n. »je-li toho třeba« se nevztahují i na zvolnění jízdy, nýbrž jen na zastavení vozidla po případě i motoru.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1937, Rv I 2082/35.)

Žalovaný řidič automobilu Václav Š. jel dne 6. července 1933 osobním automobilem patřícím spolužalovanému Hospodářskému družstvu v K. a v obci M. se srazil se žalobcem jedoucím na jízdním kole opačným směrem, při čemž žalobce utrpěl zranění. Žalovaný řidič automobilu jel po levé straně silnice ve směru jízdy rychlostí 30—35 km za hodinu a dával výstražné znamení a po srážce s kolem žalobcovým, jenž jel ve směru své jízdy po pravé, tedy po nesprávné straně silnice, odbočil ještě před tím napravo a zastavil 8 m od místa srážky. Místo srážky jest na nepřehledné ostré zatáčce směrem od K., právě v tom směru, kterým jel žalovaný řidič. Soud první stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud uznal jej po právu jednou čtvrtinou. Důvody: Po stránce právní neposoudil soud první stolice věc správně, dospěl-li k úsudku, že jen žalobce stíhá zavinění na nehodě. Podle § 12, odst. 3, vládn. nař. č. 107/1932 Sb. z. a n. o jízdě motorovými vozidly jest jízdu přiměřeně zvolniti a — je-li toho třeba — vozidlo po případě i motor zastaviti na nepřehledných místech, zejména v prudkých záhybech cest. Ze zjištěného skutkového stavu jde najevo, že místo srážky jest na nepřehledné ostré zatáčce směrem od K. právě v tom směru, kterým jel žalovaný řidič. Jel-li žalovaný řidič v ostré zatáčce 30—35 km za hodinu a zastavil teprve na 8 m od místa srážky, jel nepochybně rychlostí nepřiměřenou, ba nepřípustnou. Byť i žalobce svou jízdou na kole, dostav se do jízdni dráhy automobilu, spolupůsobil převážně k srážce s uvedeným motorovým vozidlem, přece jen je tu mezi jednáním žalovaného řidiče a srážkou obou vozidel aspoň abstraktní příčinná souvislost. Žalovaný řidič nevolil za zjištěné situace, vjížděje automobilem do nepřehledné začátky, takovou rychlost, aby byl pánem vozidla, aby byl s to ihned vůz při náhlé překážce zastaviti a aby nebyla bezpečnost osob a majetku ohrožena (§ 45 min. nař. č. 81/1910 ř. z.). Žalování se tudíž nezprostili úplně odpovědnosti, neboť při odpovědnosti podle autom. zákona stačí překročení předpisu, jež mohlo přivoditi nehodu. Taková možnost jest splněna, jak již bylo uvedeno. Prvý soud správně posoudil, v čem záleží zavinění žalobce, jenž jel na kole v nepřehledné zatáčce silnice po nesprávné straně. Podle názoru odvolacího soudu jde u žalobce, jenž odbočil v zatáčce, nemaje před sebou náležitého rozhledu, na nesprávnou stranu silnice a tak se hrubě neopatrně zachoval, o převážné zavinění a odvolací soud v uvážení všech poměrů hodnotí zavinění žalovaného řidiče auta a zavinění žalobce poměrem 1:4, a uznal proto, že žalobní nárok jest důvodem po právu toliko jednou čtvrtinou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Sporná jest jen otázka, zda má býti podle § 2, posl. odst., zák. č. 162/1908 ř. z. přiznán žalobci při uvážení všech okolností případu díl těch nároků, které by měl jinak podle § 1 řeč. zák. proti žalovaným na základě skutečnosti, že utrpěl úraz provozem jízdného silostroje. Odvolací soud přiznal žalobci jednu čtvrtinu těchto nároků, shledav, že žalovaní nepodalí důkaz své nevinny, poněvadž spolužalovaný šofér auta jel v nepřehledné zatáčce nepřiměřenou, ba nepřípustnou rychlostí 30—35 km za hodinu, a že porušil tím předpis § 12 vlád. nař. č. 107/1932 Sb. z. a n. V tomto porušení předpisu při jízdě shledal odvolací soud základ a b s t r a k t n í příčinné souvislosti s nastalou škodou a považuje takovou kausalitu za dostatečnou. Tento právní názor je mylný. Nejvyšší soud zastává důsledně právní názor, že k tomu, aby osoby odpovědné podle § 1 autom. zák. byly zproštěny odpovědnosti důkazem zavinění samého poškozeného, je potřebí, aby též dokázaly, že při řízení motorového vozidla a při zacházení s ním bylo dbáno předepsané a věcné opatrnosti (srv. rozh. č. 8777, 10507, 15508 Sb. n. s.). Tím zastává zřetelně stanovisko, že při užití § 2, odst. 4, autom. zák. přichází vedle částečné viny poškozeného nebo třetí osoby v úvahu otázka z a v i n ě n í odpovědné osoby při řízení motorového vozidla nebo při zacházení s ním. Při dělení nároku na způsobenou škodu podle ustanovení právě uvedeného nestačí tedy jen zásada povinné odpovědnosti osob v § 1 autom. zák. uvedených za nastalý výsledek bez zřetele na zavinění. Vychází to již z toho, že zákon mluví v ustanovení § 2, odst. 4, řeč. zák. o částečné vině poškozeného, čemuž logicky odpovídá částečná vina osob jiných. Při opačném výkladu zákona, že by totiž neměla významu otázka jejich zavinění, nebylo by možné, aby se tyto osoby v případě § 2, odst. 1, uved. zák., k němuž jest tu přihlížeti, zprostily celé své odpovědnosti důkazem úplné viny poškozeného, poněvadž by jejich aspoň částečná povinnost podle § 1 zák. trvala vždy již podle zásady povinné odpovědnosti za provoz motorového vozidla; zákonodárce však připustil v § 2, odst. 1, autom. zák. i úplné zproštění odpovědnosti pod podmínkou, že škodnou událost z a v i n ě l s á m poškozený; odpovědnost dělená podle § 2, odst. 4, autom. zák. je zde tudíž při částečném z a v i n ě n í osob tu jmenovaných, totiž tehdy, podaří-li se sice osobě odpovědné důkaz, že je na škodné události vinen poškozený, při tom však nedokáže, jak na ní jest, že osoba odpovědná za provoz silostroje nezanedbala žádnou opatrnost, již byla k zamezení nebezpečí z provozu motorového vozidla v jednotlivém případě hrozícího povinna. Tím zůstane i na ní zavinění. Poněvadž se však při zavinění vyžaduje jeho příčinná souvislost s nastalou škodou, právem nejvyšší soud v rozhodnutí č. 15508 Sb. n. s. vyslovil požadavek, aby bylo zjištěno, že je škodná událost s jednáním nebo opominutím řidiče automobilu v příčinné souvislosti; tím se však rozumí příčinná souvislost ve smyslu ustanovení platných pro zavinění při nastalé škodě, tudíž konkrétní příčinná souvislost. Takovou příčinnou souvislost nelze tedy v případě, kde jde o dělení nároku za způsobenou škodu podle § 2, posl. odst., autom. zákona stano-

viti u řidiče automobilu jen na základě toho, že překročení nějakého předpisu mohlo přivoditi nehodu, jak to vykládá odvolací soud, neboť tím by i pro tento případ dělení škody dle zavinění obou byl dán zase jen základ, aby se proti řidiči a vlastníku auta uplatnila zásada ručení za výsledek podle § 1 autom. zák. Obecné nebezpečí hrozící z přestoupení předepsané nebo věcné opatrnosti stačilo by ovšem k vyloučení obrany v druhém případě § 2, odst. 1, autom. zák., že škodná událost nemohla býti odvrácena při zachování předepsaných a věcných opatrností v řízení motorového vozidla a v zacházení s ním; o tento případ vyšší moci však nejde v souzeném případě. Tu se zkoumají podmínky dělení náhrady podle posledního odstavce § 2 řeč. zák. a při tom třeba řešiti příčinnou souvislost zanedbání předepsané nebo věcné opatrnosti se škodou na základě konkrétních okolností případu. V souzeném případě nutno tedy zkoumati, zda zjištěná hodinová rychlost 30—35 km, která neodpovídala při jízdě do nepřehledné zatáčky předpisu § 12 vlád. nař. č. 107/1932 Sb. z. a n., spolupřivodila anebo aspoň zvýšila nebezpečí srážky se žalobcem jedoucím na kole naproti prudkou rychlostí v jízdni dráze auta. V té otázce nelze dovolání přiznati oprávnění. Skutková zjištění nižších soudů stačí k závěru, že přestoupení dovolené rychlosti spolupůsobilo k přivodění srážky automobilu s jízdním kolem poškozeného anebo aspoň k zvýšení jejich škodných účinků. K srážce došlo v prudkém záhybu silnice v uzavřené osadě; § 12, odst. 3, nař. č. 107/1932 Sb. z. a n. předpisoval tu přiměřené zvolnění jinak dovolené maximální rychlosti 35 km za hodinu. Dovolatelé mylně vztahují další slova řečeného předpisu »je-li toho třeba« i na zvolnění jízdy, neboť ta platí jen pro další část tohoto předpisu o zastavení vozidla po případě i motoru. Taková situace ovšem nebyla, aby bylo třeba vůz i zastaviti; poměrům přiměřené bylo zmírniti jízdu asi na polovici dovolené maximální rychlosti. Při tomto povinném zmírnění rychlosti byl by se však i v předpokladu, že by se obě vozidla setkala v zatáčce, přiměřeně prodloužil časový rozdíl mezi okamžikem, kdy se jezdci obou vozidel spatřili, a okamžikem, kdy se obě vozidla setkala. Stačil-li časový rozdíl při rychlejší jízdě automobilu k tomu, aby se automobily stržením doleva vyhnul aspoň přímé (čelní) srážce obou vozidel, je zřejmé, že by i malé jeho prodloužení, vzniklé povinným zmírněním jízdy v zatáčce, bylo mohlo přivoditi ještě mírnější způsob nárazu kola na automobil po případě snad i umožniti poškozenému, aby se automobilu úplně vyhnul. Tím je dovozena konkrétní kausální souvislost porušení předpisu o rychlosti s nastalým poškozením žalobcovým po případě aspoň s rozsahem škodného následku. Řidiče automobilu nemůže při tom zprostiti odpovědnosti za porušení předpisu o rychlosti poukaz na to, že jinak dodržel platné předpisy o jízdě; předpis o zmírnění jízdy v zatáčce má čeliti právě tomu nebezpečí, že se tam může vyskytnouti nepředvídaná překážka, kterou je bezpečnost osob nebo věcí ohrožena. Předepsané zmírnění rychlosti jízdy má pro takové případy umožniti, aby řidič automobilu byl pánem své rychlosti (§ 45 min. nař. č. 81/1910 ř. z.) v poměru k možné nutnosti rychlého zastavení nebo jiného přiměřeného opatření se zřením na nenadále se vyskytující překážku. Míra

řidičova zavinění záležící v porušení jen jednoho předpisu a v zachování předpisů ostatních má význam jen při stanovení podílu, v kterém má uhraditi nároky poškozeného. V té příčině se nejvyšší soud připojuje k důvodům odvolacího soudu, podle nichž byla shledána u žalobce převážná vina na srážce, a shledává i poměr stanovený odvolacím soudem správným. Proto nebylo dovolání žalovaných vyhověno.

Čís. 16011.

Dědic se může domáhati na odkazovníkovi určovací žalobou zjištění, že vyplacením peněžité částky v určité výši dostal své povinnosti z odkazu a že odkazovník nemá nároku na větší plnění.

(Rozh. ze dne 7. dubna 1937, Rv I 2153/35.)

Žalobkyně se přihlásila jako jediná dědička ze závěti bezvýminečně k pozůstalosti po svém manželovi Janu G., který žalované obci ve své závěti ze dne 26. září 1931 odkázal 10.000 Kč na osvětlování ulic s omezením, že, nedovolí-li to majetkové poměry, lze darovati žalované obci méně. Ježto se v době manželovy smrti dne 28. ledna 1934 podstatně zhoršily poměry zůstavitelovy proti stavu v době zřízení závěti, nabídla žalobkyně žalované obci na úplné vyrovnání řečeného odkazu částku 3.000 Kč. Žalovaná se však tou částkou, později složenou u soudu (§ 1425 obč. zák.), nespokojila a hrozila žalobkyni žalobou na zaplacení celého odkazu 10.000 Kč. Domáhá se proto žalobkyně soudního výroku, aby bylo určeno, že žalobkyně jako přihlášená dědička po zemřelém svém manželu Janu G. dostala svému závazku k splnění posledního pořízení jmenovaného zůstavitele zaplacením částky 3.000 Kč žalované obci a že žalované nepřísluší proti žalobkyni právo na větší plnění. Nižší soudy žalobu zamítly a první soud uvedl v otázce, o níž jde, v důvodech: Soudu bylo se především zabývatí z úřadu otázkou, zda žalobkyně má skutečně právní zájem na tom, aby bylo co nejdříve určeno, jakou částku má žalovaná obci zaplatiti na splnění jí uloženého odkazu. K tomu jest podotknouti, že žalobkyně nebyla nucena nastupovati žalobou, ježto jí bylo možno složití sporný odkaz podle § 159 nesp. pat. u soudu, načež mohlo dojíti k odevzdání pozůstalosti a žalobkyně mohla vyčkávati, zda žalovaná vznese žalobu. Tím však by se žalobkyně octla ve stavu nejistoty ztíženém i tím, že by byla značná peněžítá částka vázána. Za toho stavu má proto žalobkyně nepochybně zájem na tom, aby tento stav nejistoty byl co nejdříve skončen a též pozůstalostní řízení přivedeno k definitivnímu konci. K tomu cíli jest oprávněna podati žalobu určovací. V tom smyslu rozhodl i nejvyšší soud v obdobném případě řešeném ve Sb. n. s. č. 6533.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání z důvodů, o něž tu nejde, a v otázce, dotčené v právní větě, schválil důvody soudu první stolice.